

Araştırma Makalesi (Research Article)

**SAKİN ŞEHİR HAREKETİNİN DESTEKLENMESİNDE ÇEVRESEL KAYGININ
DÜZENLEYİCİ ROLÜ (THE MODERATOR ROLE OF ENVIRONMENTAL CONCERN IN
SUPPORTING THE CITTASLOW MOVEMENT)**

Taner AKKOÇ* (orcid.org/ 0000-0002-2196-3266)

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Samsun, Türkiye

Özet

Bu araştırmanın amacı Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırma için kurulan modelin bağımsız değişkeni Sakin Şehir Hareketi algısı, bağımlı değişkeni Sakin Şehir Hareketini destekleme, düzenleyici değişkeni ise yerel halkın taşıdığı çevresel kaygıdır. Sinop'un Gerze ilçesinde yürütülen araştırmada kolayda örnekleme tekniğiyle 187 katılımcıdan veri toplanmıştır. Veriler PLS-SEM (Partial Least Squares – Structural Equation Modeling – Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modeli) yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu çerçevede, Sakin Şehir Hareketi algısının ekonomik etki boyutunun sakin şehir hareketinin desteklenmesinde bir etkisinin olmadığı buna karşın refah etkisi ve kültürel etki boyutlarının hareketin desteklenmesinde olumlu yönde etki ettiği belirlenmiştir. Araştırmanın nihai amacı doğrultusunda ortaya çıkarılan sonuca göre ise Çevresel Kaygının, Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çevresel Kaygı, Sakin Şehir Hareketi, Turizm Desteği, Sürdürülebilir Turizm

Abstract

The aim of this research is to reveal the effect of environmental anxiety on the relationship between the perception towards the Cittaslow Movement and the attitude towards supporting the movement. The independent variable of the model created for the research is the perception of the Cittaslow Movement, the dependent variable is the support of the Cittaslow Movement, and the moderator variable is the environmental anxiety. In the study conducted in Gerze district of Sinop, the data were collected from 187 participants with convenience sampling technique. Data were analyzed by PLS-SEM (Partial Least Squares – Structural Equation Modeling) method. It has been determined that the economic impact dimension of the Cittaslow Movement perception has no effect on supporting the movement, whereas the welfare effect and cultural impact dimensions have a positive effect on supporting the movement. According to the result obtained at the end of the research, it was determined that Environmental Anxiety did not have a significant effect on the relationship between Cittaslow Movement perception and the attitude towards supporting the movement.

Anahtar Kelimeler: Environmental Concern, Cittaslow Movement, Tourism Support, Sustainable Tourism

Giriş

Bir bölgede altyapı ve çekicilikler gibi unsurların birbirini destekleyecek türden etkiye sahip olması bölge turizminin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Yerel halkın turizme destek olup olmaması da önemli bir değişken olarak bölge turizminin gelişimine etki etmektedir. Bu gelişimi olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebildiği için yerel halkın turizme verdiği destek turizmin gelişmesinde kilit rol oynamaktadır (Çiçek ve Sarı, 2018). Turizm, gelişim kaydettiği dönemde yarattığı ekonomik faydadan dolayı olumlu algılanmakta ancak zamanla doğal çevre üzerinde ortaya çıkan bozulmalar nedeniyle yerel halkın taşıdığı olumlu algı yerini olumsuzu bırakmaktadır. Turizmin gelişmesiyle birlikte ekonomik fayda sağlansa da en başında planlanmayan ve göz ardı edilen sosyal ve çevresel maliyetler etkisini göstermeye başlamakta, daha sonra yerel halkın turizmi bir fırsat olarak görme konusundaki düşünceleri yerini endişeye bırakmaktadır (Çakıcı, Yenipınar ve Benli, 2014).

Yerel halkın algısı veya tercihi, turizmin gelişimine yönelik politika ve programlara destek vermeme yönünde olursa, bölge gelişimi açısından turizm etkisiz hale gelecek ve üretilen politikalar başarısız olacaktır. Yerel halkın fikirlerinin alınmadığı durumlarda yerel yönetim uygun gördüğü politikaları hayata geçirecek ve tam

* Sorumlu yazar: taner.akkoc@omu.edu.tr

DOI: 10.33083/joghat.2023.251

katılım olmadığından toplumsal hedefin gerçekleşmesi engellenecektir. Bu açıdan ilgili kesimin turizmin gelişimine ilişkin algı ve tutumlarının bilinmesi önem arz etmektedir (Akova, 2006). Bu çerçevede doğal ve kültürel unsurları koruma altına alırken turizm faaliyetlerini canlandıran (Arslan, 2017) ve sürdürülebilir turizmin önemli bir aracı haline gelen Sakin Şehir Hareketine (Karadeniz, 2014) yönelik yerel halkın algı ve tutumlarının ortaya çıkarılması da önem arz etmektedir. Çünkü elde edilen sonuçlar destinasyonun gelişimi için üretilecek politikalara ışık tutacaktır. Böylece, çağdaş yaşamın vazgeçilmez koşulu olan turistik değerlerin korunmasına ve bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak düzenlemelerin gerçekleştirilmesine katkıda bulunulabilecektir (Tören, Kozak ve Demiral, 2012). Ağustos 2022 itibarıyla Sakin Şehir Birliği, 34 ülkede 286 Sakin Şehir sertifikasına sahip kasabadan oluşmaktadır (cittaslow.org, 2022). Türkiye’deki Sakin Şehir sayısı ise 21’e ulaşmıştır (cittaslowturkiye.org, 2022). Dahası dünya genelindeki Sakin Şehir sayısı her geçen yıl artmaktadır. Bu büyümenin etkisiyle Sakin Şehir Hareketini destekleyen yerel halkın taşıdığı kaygıların etkisini de ortaya çıkarmak önem arz etmektedir. Çünkü bu sayede yerel yönetimlerin destinasyon gelişimine yönelik üreteceği politikalar sürdürülebilir kalkınma esasına dayalı olacaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı yerel halkın Sakin Şehir Hareketine yönelik algısı çerçevesinde harekete verdiği destek üzerindeki çevresel kaygının etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırmaya ilişkin sonuçların destinasyonun gelişimine yönelik üretilecek politikarda yerel yönetimlere ışık tutacağı öngörülmektedir.

Kavramsal Çerçeve ve Hipotezler

Sakin Şehir Hareketinin temelinde Yavaş Yemek Hareketi bulunmaktadır (Çakıcı, vd., 2014). Yavaş Yemek Hareketi, yöreye ait gıda kültürünün ortadan kalmasına ve hızlı yaşamın yükselişine karşı koymak için insanların yediklerinin nereden geldiği ve tercihlerinin dünyayı nasıl etkilediği konusunda oluşan duyarsızlıkla mücadele etmek için ortaya çıkan bir halk hareketidir (slowfood.com, 2018). Destinasyondaki yeme içme davranışları, destinasyonun coğrafyası, iklimi, tarım ürünleri, üretimi, toplum yapısı ve yaşam şekilleri gibi unsurlardan etkilenmekte ve yeme içme davranışının nesilden nesile aktarılmasıyla da yerel mutfak kültürleri oluşmaktadır (Şenel, Kalyoncu ve Demiral, 2022). Yavaş Yemek Hareketi, sürdürülebilirlik ve sosyal adalet konusunda farkındalık yaratarak ve bilinç düzeyini artırarak geleneksel gıdaları ve biyolojik çeşitliliği korumayı; gıda eğitimini ve yerel ekonomiyi desteklemeyi amaçlamaktadır (Kavas ve Kavas, 2018). Bunun sonucunda çevre, etik, sosyal ve sağlık konusunda bilinçlenen ve kaygı duyan bireyler, doğal tarım ve çiftçiliğe dayanan Yavaş Yemek Hareketine yönelmektedir (Jung, vd., 2014). Yavaş Yemek Hareketinin kurucusu Carlo Petrini 1997 yılında bu anlayışın bir ağ üzerinden kasabalar için de uygulanabileceği fikrini ortaya atmıştır (Miele, 2008). Böylece, Carlo Petrini ve ilk dört kurucu kasabanın (Orvieto, Bra, Positano, Greve in Chianti) belediye başkanı tarafından imzalanan bir beyanname sonucu Sakin Şehir Hareketi doğmuş oldu (cittaslow.org, 2022). Bir kentin Sakin Şehir Hareketine katılabilmesi için sağlaması gereken kriterler Sakin Şehir Yönetmeliğinde geçen Mükemmeliyet Koşulları başlığı altında belirlenmiştir. Harekete dahil olan bir kent, Mükemmeliyet Koşullarındaki yedi temel alanı ilgilendiren 72 kriterin en az %50’sini ve her temel alandan en az bir kriteri yerine getirmesi gerekmektedir (cittaslow.org, 2022).

Sakin Şehir Hareketinin temel amacı, Yavaş Yemek Hareketinin felsefesinde yer alan ekogastronomi konseptini gündelik yaşama uygulayarak yerel topluluklara ve kentsel boyuta taşımaktır (cittaslow.org, 2022). Sakin Şehir Hareketinde bölgesel planlama yerel kimlik açısından ele alınmakta ve her kentin kendine özgü niteliklerinin korunduğu bir yerleşim yeri tasarlanmaktadır (Radstrom, 2011). Sakin Şehir üyeliği için yapılan çalışmalar destinasyonlara kentsel tasarım, yerel üretim, kentsel yaşam kalitesi ve yenilenebilir enerji ve kullanımı için önemli fırsatlar sunmaktadır. Sosyal ve kültürel yönde olumlu değişimler ile yaşam kalitesinin artırılması hedeflenmektedir (Coşar, 2019). Gündeminde sürdürülebilirlik ve refah artışı olan, kenti daha yaşanılabilir kılan, yaşam kalitesini korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan ve yerel farklılıklara odaklanan Sakin Şehir Hareketinin temeli sürdürülebilir yerel kalkınmaya dayanmakta olup çevre, ekonomi ve sosyal adalet boyutları arasındaki ilişkiyi ele almaktadır (Mayer ve Knox, 2006). Sürdürülebilirliğin her boyutu Sakin Şehir kavramına uyarlandığında bu hareket sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir şehircilik ve sürdürülebilir turizm anlamına gelmektedir (Karadeniz, 2014). Benzer şekilde Coşar (2013)’da sürdürülebilir yaşam ve sürdürülebilir turizm açısından Sakin Şehir kavramının turizm sektörü ile yakından ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Sürdürülebilir turizm ve sakin şehir uygulamaları yerel değerleri harekete geçirerek sosyo-ekonomik ve kültürel gelişimlerine katkı sağlamak isteyen yerleşim yerleri için yerel kalkınma stratejisi olarak gün geçtikçe önem arz etmektedir (Yılmaz, 2016). Sakin Şehirlerde yerel kültürü temsil eden ürünler üretilmekte, yöredeki kadınlar tarafından el emeğiyle işlenmekte, gençlerin de katkısıyla bu ürünler yöreye gelen turistlerin hizmetine sunulmaktadır. Yerel halk bölgede; ev pansiyonculuğu, halıcılık, lokantacılık, çay ve kahvaltılık salonu işletmeciliği, konserve, tarhana ve reçel gibi ürünlerle organik tarım ve hayvancılık gibi alanlarda faaliyet göstermektedir (Kazançoğlu ve Dirsehan, 2016). Yerel halkın organik üretime katılımı, ev

pansiyonculuğunun gelişmesi, kadınların hediyelik eşya üretimi yaparak iş hayatına atılması gibi gelişmeler halkta turizm bilincinin oluşmasına ve yerel değerlerin korunmasına etki etmektedir (Coşar, 2013).

Sakin Şehir Hareketiyle ortaya çıkan yerellik, sakinlik ve yöreye özgün yiyecekler gibi durumlar bölge ziyaretçileri için birer çekicilik unsuru haline gelmektedir. Buna bağlı olarak hareket, yöre halkı, çevre ve işletmeler üzerinde önemli etkiler yaratabilmektedir. Bu açıdan turizm faaliyetlerinin yarattığı olumlu ve olumsuz etkiler arasında denge kurulması sürdürülebilir turizmin başarısı için oldukça önemlidir (Jung, vd., 2014). Çünkü turizm olumlu algılandığı kadar çok sayıda kişi için insan yığını, izdiham, gürültü ve çöp anlamına da gelmektedir. Düşünceleri bu yönde olan bireyler için turizm, flora ve faunanın zarara uğrayarak tüketilmesi, atıkların nehirlere ve sahillere bırakılması demektir (Çalışkan ve Tütüncü, 2008). Turizmin olumlu etkilerini algılayan yerel halk sektörün gelişimine daha iyimser bir yaklaşım sergilerken, olumsuz etkilerle beraber yerel halkın tutumsal destekleri negatif yönde ortaya çıkmaya başlamaktadır (Erul ve Uslu, 2022). Turizmin yaşam döngüsüne bağlı olarak bir bölgede turizm faaliyetlerinin gelişmeye başladığı süreçte, özellikle turizmin olumlu ekonomik etkileri nedeniyle yerel halk turizme karşı desteğini sunacaktır. Ancak ilerleyen süreçte sosyal ve çevresel problemler hakkında endişelerin ortaya çıkmasıyla birlikte turizme verilen destek gerilemeye başlayacaktır (Özaltın Türker ve Türker, 2014).

Çevreye yönelik duyulan endişe, çevresel kaygı olarak ifade edilmektedir. Artan çevresel sorunları ve bu sorunlardan kaynaklı olumsuzlukları engellemek için bireylerin çevre konusundaki tutumlarının ve bu tutumların birey davranışı üzerindeki etkisinin ortaya çıkarılması gerekmektedir (Doğan, Yücel Güngör ve Ömüriş, 2022). Çünkü çevresel kaygı düzeyi yüksek olan bireyler doğaya yönelik korumacı eylem fikirlerini tercih etmeye daha yatkın hale gelebilirler (Kement, 2018). Bireylerin bu tutumları yerel yönetimlerin geliştireceği politakalar için büyük önem arz etmektedir. Tüm dünyada yaygınlaşan Sakin Şehir Hareketi Türkiye’de henüz gelişim aşamasındadır. Bu durum konunun yeni olduğu, bilinmediği veya gereken hassasiyetin yeterince gösterilmediği anlamına gelmektedir. Yavaş Şehir Hareketinin önemi yavaş şehir felsefesinin yerel halkın tamamı tarafından anlaşılması ve benimsenmesiyle ortaya çıkmaktadır. Hareketin başarısı ve sürekliliğinde yerel yönetimlerin özverili çalışmaları kadar halkın harekete verdiği destek de önemlidir (Çakıcı, vd., 2014). Bu açıdan sakin şehirlerde yaşayan halkın fiziksel çevre konusunda taşıdığı endişenin harekete vereceği destek açısından kritik rol oynayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda çevresel kaygının turizm desteği üzerindeki rolünü ortaya çıkarmak için aşağıda yer alan hipotez oluşturulmuştur:

Araştırmanın Hipotezi:

H1 : Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının anlamlı bir etkisi vardır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının etkisini ortaya çıkarmaktır. Araştırma sonunda Sakin Şehir Hareketine yönelik algıların ortaya çıkarılması öncelikle yerel halkın beklentilerinin anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu beklentiler hareketin desteklenmesinde anahtar rol oynayacaktır. Bununla birlikte yerel halktaki çevresel kaygının da ortaya çıkarılması harekete verilecek olan desteğe yönelik isteğin gerçeğe daha yakın olacak şekilde tespit edilmesini sağlayacaktır. Elde edilen tüm bu sonuçlar, çeşitli kamu ve özel sektör yöneticileri, destinasyon yönetim örgütleri, yerel yönetimler için plan ve politika geliştirme sürecinde yol gösterici olacağı için önemli görülmektedir.

Veri Toplama Aracı ve Örneklem

Nicel araştırma yöntemiyle yürütülen bu çalışmada veriler anket aracılığıyla toplanmıştır. Yerel halkın Sakin Şehir Hareketine yönelik algıları ve bu hareketi desteklemeye yönelik tutumlarını ortaya çıkarmak için Çakıcı, vd., (2014) tarafından derlenip uyarlanan, geçerliği ve güvenilirliği ortaya konmuş ölçekler kullanılmıştır. Yerel halkın Sakin Şehir Hareketine yönelik algıları üç boyut ve 15 ifadeden oluşan bir ölçekle, bu hareketi desteklemeye yönelik tutumları ise dört ifadeli bir ölçekle belirlenmiştir. Yerel halkın taşıdığı çevresel kaygı ise Okumuş vd.,’nin (2019) çalışmasından alınan yedi ifadeli bir ölçekle ölçülmüştür. Anket formunda yer alan ölçme araçları beşli Likert (1- Kesinlikle Katılmıyorum ... 5- Kesinlikle Katılıyorum) şeklinde hazırlanmıştır.

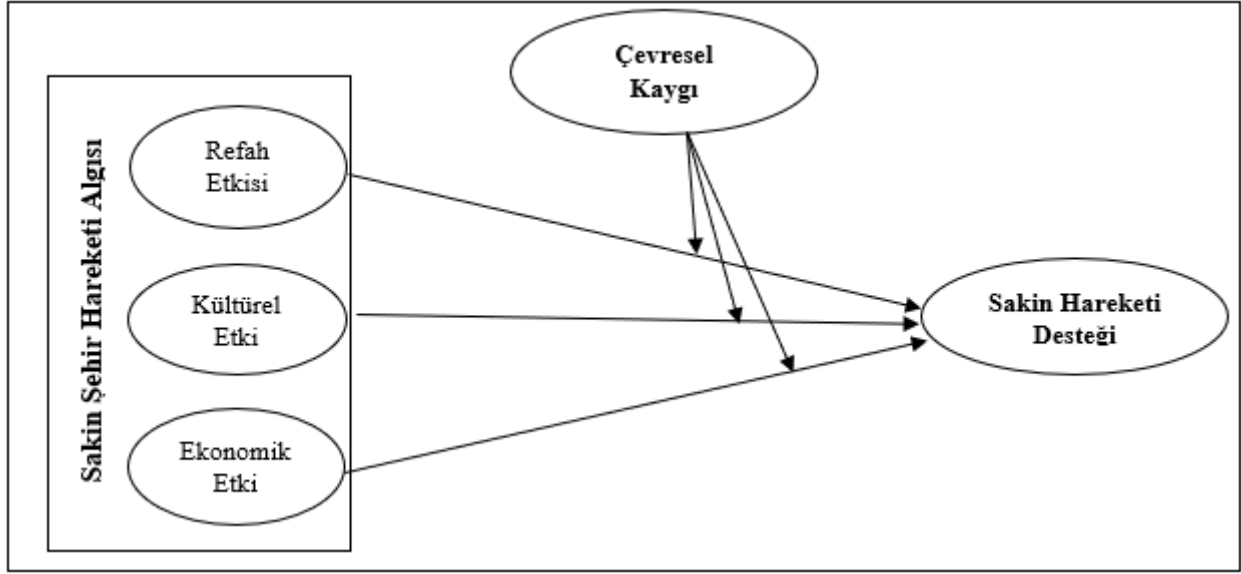
Araştırmanın örnekleme Sinop ilinin Gerze ilçesinde yaşayan yerel halktan seçilmiştir. Örneklem yöntemi olarak kolayda örnekleme tercih edilmiştir. Veriler 1 – 30 Ekim 2022 tarihleri arasında dijital ortamda ve yüz

yüze toplanmıştır. Veri toplama sürecinde mümkün olduğunca veri toplanabilmesi amaçlansa da 196 gönüllü katılımcıya ulaşılabilmektedir. Bir sonraki aşamada analiz sonuçlarının geçerli olabilmesi için örneklem sayısının değişken sayısından en az beş kat fazla olması gerekmektedir (Kozak, 2021). Ölçeklerde yer alan değişken sayısı 26 olduğu için ulaşılan örneklem sayısı yeterli görülmüştür. Bununla birlikte elde edilen gözlemlerden dokuz tanesi eksik veri içerdiğinden analiz sürecine dâhil edilmemiştir.

Araştırma Modeli ve Verilerin Analizi

Araştırma modeli Şekil 1 üzerinden incelenebilir. Buna göre Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının etkisini ortaya çıkarmaya yönelik bir araştırma modeli önerilmiştir.

Şekil 1. Önerilen araştırma modeli

Önerilen modelin bağımsız değişkeni Sakin Şehir Hareketi algısı, bağımlı değişkeni Sakin Şehir Hareketini destekleme ve düzenleyici değişkeni ise çevresel kaygı boyutudur. Ölçeklere yönelik ifadeleri içeren alt boyutlara doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Son olarak çevresel kaygı değişkeninin düzenleyici etkisi ise düzenleyici etki analiziyle test edilmiştir.

Verilerin analizini gerçekleştirmek üzere gerekli kodlamalar titizlikle yapılmış verilerin analizi için istatistik paket programı olan SmartPLS 3 kullanılmıştır. Örneklem grubunun küçüklüğü ve verilerin normal dağılmaması gibi durumlarda iyi sonuçlar sağlaması nedeniyle (Sarstedt, Ringle, Hair, 2017) PLS-SEM (Partial Least Squares – Structural Equation Modeling – Kısmi En Küçük Kareler Yapısal Eşitlik Modeli) yöntemi tercih edilmiştir. Ölçme araçlarının güvenilirliğinin hesaplanmasında Cronbach α ölçütü olarak kullanılmıştır. Alpha katsayısı 0,60 ile 0,80 arasında olduğunda güvenilirliğin iyi; 0,80 ile 1,00 arasında olduğunda ise güvenilirliğin yüksek olduğu anlamına gelmektedir (Kozak, 2021). Ölçeklerin alt boyutlarına ait Cronbach α katsayıları ilgili DFA tablosunda görülebilir. Araştırma verilerinin analize hazır hale getirilmesinden sonra hipotezin testi için verilere sırasıyla DFA ve düzenleyici etki analizi uygulanmıştır. Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 26/08/2022 tarih ve 2022-698 sayılı karar ile onaylanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde öncelikle Sakin Şehir Hareketi Algısı, Sakin Şehir Hareketi Desteği ve Çevresel Kaygı ölçeklerine ilişkin DFA bulguları aktarılmıştır. Daha sonra Sakin Şehir Hareketi algısı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının rolünü belirlemek için kullanılan düzenleyici etki analizi bulguları aktarılmıştır.

Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

DFA'da ortaya çıkan ve dikkate alınması gereken en temel göstergelerden bir tanesi değişkenlere ait standardize edilmiş faktör yük değeridir. Faktör yük değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı çıkması ve en az 0,50 olmakla birlikte ideal seviye olan 0,70 ve üzerinde bir değer taşıması beklenmektedir. Faktör yük

değerinin 0,50'den az olması halinde ise ilgili değişkenlerin analizden çıkarılması önerilmektedir (Malhotra, 2010). Faktör yüklerinin istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlar ortaya koyup koymadığını tespit etmek için ise faktör yüklerine ilişkin t-değerleri incelenmelidir. Buna göre t-değeri 1,96 üzerinde olan sonuçlar, değişkenlerin istatistiksel açıdan $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı sonuçlar ürettiğini ortaya koymaktadır (Şimşek, 2007).

DFA'da geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması adına ortaya çıkan faktör yapısının bazı değerler açısından incelenmesi gerekmektedir. Buna göre yapı geçerliliğini sağlamak adına analiz sonucunda hesaplanan AVE (Average Variance Extracted – Hesaplanan Ortalama Varyans) değerinin 0,50 üzerinde olması beklenmektedir. Buna ek olarak geçerliliğin sağlanması için incelenmesi gereken bir diğer gösterge ise CR (Composite Reliability – Birleşik Güvenirlik) değeridir. Buna göre hesaplanan CR değerinin 0,70 ve üzerinde olması istenmektedir (Malhotra, 2010). Son olarak ölçeklerin ayırt edici geçerliliklerini ortaya çıkarmak için HTMT (Heteroit-Monotrait) korelasyon değerleri dikkate alınmıştır (Henseler, Ringle and Sarstedt, 2015). Bu değerler aynı zamanda yapılar arasında 0,90'dan büyük bir korelasyon olmaması halinde çoklu bağlantı sorunu olmadığına işaret etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2016).

DFA sonuçlarının değerlendirilmesi için dikkate alınması gereken göstergelere yönelik yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, faktör yüklerine ilişkin standardize edilmiş değerler, bu değerlerin anlamlı sonuçlar ürettiğini gösteren t-değerleri, geçerlilik ve güvenilirliği ortaya koyan AVE, CR değerleri ve son olarak ayrışma geçerliliğini gösteren HTMT değerleri aşağıda aktarılmıştır.

Tablo 1. Sakin şehir hareketi algısı ölçeğine ilişkin DFA bulguları

Kod	Faktörler ve İfadeler	Faktör Yükü	t-değeri	CR	AVE
RE	Refah Etkisi ($\alpha = 0.742$)			0.804	0.411
RE1	İstihdam olanaklarını iyileştirmiştir	.721	8.194		
RE2	Kamu hizmetlerinin kalitesini iyileştirmiştir	.638	5.328		
RE3	Yaşam standardının yükselmesini sağlamıştır	.708	9.152		
RE4	Yerel ekonominin canlanmasını sağlamıştır	.512	3.242		
RE5	Bölge dışından gelen yatırımları artırmıştır	.688	7.445		
RE6	Kamu kuruluşları ile özel işletmelerin uyum içerisinde çalışmalarını sağlamıştır.	.547	4.819		
KE	Kültürel Etki ($\alpha = 0.877$)			0.907	0.619
KE1	Tarımsal üretim artmaya başladı.	.719	14.006		
KE2	Yerel üreticilerin sayısı artmaya başladı.	.828	17.528		
KE3	Geçmişte üretilen yerel ürünler (yiyecek-icecek, geleneksel kıyafetler, el sanatları, vb.) yeniden üretilmeye başlandı.	.768	11.755		
KE4	Yöremize gelen turist sayısı artmaya başladı.	.857	19.585		
KE5	Yerel üreticiler pazarda kendi ürünlerini satmaya başladı.	.784	14.152		
KE6	Yöresel yemeklerimiz lokantalarda veya tezgâhlarda satılmaya başlandı.	.755	12.263		
EE	Ekonomik Etki ($\alpha = 0.766$)			0.864	0.680
EE1	Toplam gelirin büyük bir kısmının belli kişilerde toplanmasına neden olmuştur.	.881	9.728		
EE2	Bölge dışından gelenlerin yatırımları nedeniyle, turizm gelirlerinin büyük bir kısmının bölge dışına çıkmasına sebebiyet vermiştir	.817	14.015		
EE3	Bölgeye göçü artırmıştır.	.771	7.774		

Yerel halkın Sakin Şehir Hareketi algısına yönelik uygulanan DFA sonuçları Tablo 1’de görülmektedir. Buna göre faktör yüklerine ilişkin standardize edilmiş değerler >0.50 koşulunu sağladığı için istatistiki açıdan anlamlı sonuçlar ortaya koymaktadır. Ayrıca faktör yüklerine ilişkin değerlerin anlamlı sonuçlar ürettiğini gösteren t -değerleri de $>1,96$ şartını sağlamaktadır. Ölçekteki Refah Etkisi boyutu dışında kalan tüm alt boyutlar için geçerlik ve güvenilirliği ortaya koyan AVE ve CR değerleri kabul edilebilir sınırlar aralığındadır. Refah Etkisi boyutuna ilişkin AVE değeri alt sınır olan 0.50 ’nin altında olsa da Fornell ve Larcker (1981), güvenilirlik ve geçerliğe ilişkin diğer şartların sağlanması durumunda AVE değeri $0,50$ ’nin altında olsa dahi bu boyutun güvenilir kabul edilebileceğini ifade etmektedir.

Tablo 2. Sakin şehir hareketini destekleme ölçeğine ilişkin DFA bulguları

Kod	Faktörler ve İfadeler	Faktör Yükü	t -değeri	CR	AVE
SD	Sakin Şehir Hareketi Desteği ($\alpha= 0.708$)			0.817	0.532
SD1	Gerze’de turizmin gelişmesini destekliyorum	.756	13.421		
SD2	Gerze’nin Sakin Şehir olmasının bölgeye yararlı olduğunu düşünüyorum.	.857	29.907		
SD3	Gerze’nin Sakin Şehir olması için verilen uğraşın yararlı olduğunu düşünüyorum.	.595	5.921		
SD4	Gerze’nin Sakin Şehir yolunda daha da gelişmesini arzu ediyorum.	.684	11.169		

Yerel halkın Sakin Şehir Hareketine Desteği için uygulanan DFA sonuçları Tablo 2’de aktarılmıştır. Buna göre faktör yüklerine ilişkin değerler >0.50 koşulunu sağlamakla birlikte faktör yüklerine ilişkin değerlerin anlamlı sonuçlar ürettiğini gösteren t -değerleri de $>1,96$ şartını yerine getirmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği ortaya koyan AVE ve CR değerlerinin de kabul edilebilir sınırlar aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çevresel kaygı ölçeğine ilişkin DFA bulguları

Kod	Faktörler ve İfadeler	Faktör Yükü	t -değeri	CR	AVE
CK	Çevresel Kaygı ($\alpha= 0.839$)			0.871	0.577
CK1	Kıt olan kaynakların tükenmemesi için gerekenin yeterince yapılmadığı düşünüyorum.	.677	2.245		
CK4	Ziyaretçiler, çevreyi kirleten ürünler için daha yüksek fiyatlar ödemelidir	.764	2.605		
CK5	Devlet okulları, tüm öğrencilerin çevre korumayla ilgili bir ders almalarını şart koşmalıdır.	.873	2.457		
CK6	Bir endüstrinin çevreyi nasıl kirlettiğini düşündüğümde rahatsız oluyorum	.717	2.373		
CK7	Turizm işletmecileri faaliyetlerinde mümkün olduğunca geri dönüştürülmüş malzemeler kullanmalıdır.	.751	2.008		

Çevresel kaygı ölçeğine yönelik uygulanan DFA sonuçları Tablo 3’te verilmiştir. “CK3 Kirliliğin bitki ve hayvan yaşamına verdiği zararı düşündüğümde rahatsız oluyorum.” ifadesi Malhotra’nın (2010) önerdiği şekilde faktör yük değeri $0,50$ ’den az olması sebebiyle analizden çıkarılmıştır. Buna ek olarak faktör yüklerinin anlamlı sonuçlar ürettiğini gösteren t -değeri “CK2 Yetkililerin çevre kirliliğini kontrol etmek için daha fazlasını yapmamasına üzüliyorum.” ifadesi için 1.606 değeriyle $>1,96$ koşulunu sağlamadığı için ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğini ortaya koyan AVE ve CR değerleri kabul edilebilir sınırlar aralığındadır. Son olarak ölçeklerdeki tüm boyutların ayırt edici geçerliklerini gösteren HTMT korelasyon değerleri Tablo 4’te verilmiştir. Ayrıca değerler incelendiğinde yapılar arasında 0.90 ’dan büyük bir korelasyon olmadığı için çoklu bağlantı sorununun olmadığı da görülmektedir.

Tablo 4. Ayrım geçerliği HTMT oranları

	Ekonomik Etki	Kültürel Etki	Refah Etkisi	Sakin Şehir Hareketi Desteği	Çevresel Kaygı
Ekonomik Etki					

Kültürel Etki	.229			
Refah Etkisi	.328	.178		
Sakin Şehir Hareketi Desteği	.329	.414	.356	
Çevresel Kaygı	.100	.078	.131	.164

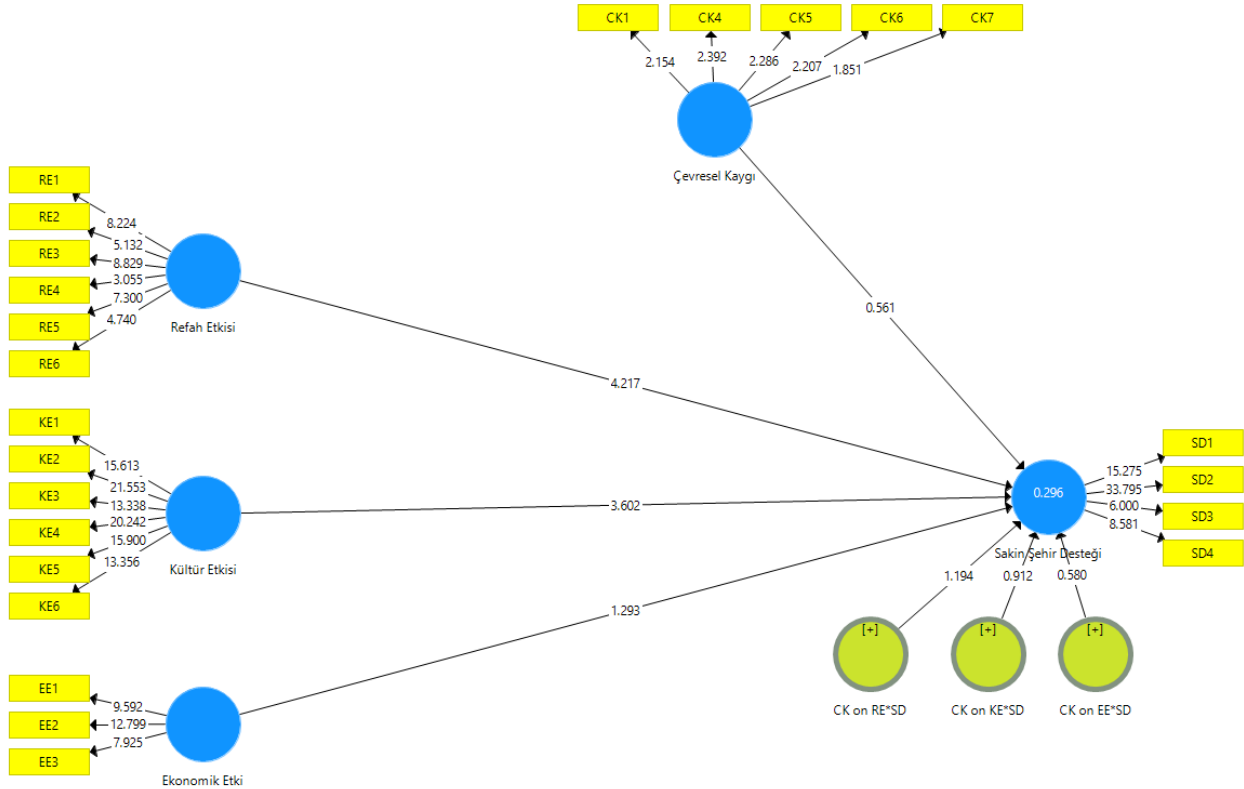
Düzenleyici Etki Analizine İlişkin Bulgular

Düzenleyici etki analizi için türev örnekleme (bootstrapping) yöntemi kullanılmıştır. Türev örnekleme yönteminde Hair vd. (2017) tarafından önerilen 5000 türev örnekleme sayısı tercih edilmiştir. Düzenleyici etki analizinde ortaya çıkan yol katsayılarına ilişkin tüm değerler Tablo 5'te gösterilmektedir. Buna göre Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Çünkü çevresel kaygının, Sakin Şehir Hareketine yönelik algıyı oluşturan üç alt boyut üzerinde anlamlı etkiler ürettiğini gösteren t -değerlerinin $>1,96$ ve $p<0,05$ şartını sağlamadığı görülmektedir. Sonuç olarak araştırma modeli için kurulan hipotez istatistiksel olarak anlamlı etkiler yaratmadığı için reddedilmiştir. Düzenleyici Etki Analizine İlişkin Yapısal Model ise Şekil 2 üzerinden incelenebilir.

Tablo 5. Düzenleyici etki analizine ilişkin yol katsayıları

	Örijinal Örneklem	Örneklem Ortalaması	Standart Sapma	T Değeri	P Değeri
CK on EE*SD	0.063	0.055	0.109	0.580	0.562
CK on KE*SD	-0.175	-0.003	0.192	0.912	0.362
CK on RE*SD	-0.165	-0.172	0.138	1.194	0.233
Ekonomik Etki -> SD	0.091	0.096	0.070	1.293	0.196
Kültür Etkisi -> SD	0.241	0.233	0.067	3.602	0.000
Refah Etkisi -> SD	0.279	0.271	0.066	4.217	0.000
Çevresel Kaygı -> SD	0.038	0.061	0.069	0.561	0.575

Şekil 2. Düzenleyici etki analizine ait yapısal model

Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide çevresel kaygının anlamlı bir etkisi olup olmadığı incelenmiştir. Bu kapsamda Sakin Şehir Hareketine yönelik algıyı oluşturan Kültürel Etki ve Refah Etkisi alt boyutlarının Sakin Şehir Hareketinin desteklenmesinde doğrudan etkisi varken Ekonomik Etki boyutunun istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda Sakin Şehir Hareketinin kültürel ve refah açısından olumlu algılanması halinde bu hareketin yerel halk tarafından destekleneceği iddia edilebilir.

Araştırmada yerel halkın taşıdığı çevresel kaygının Sakin Şehir Hareketinin desteklenmesinde bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre yerel halkın çevreye karşı duyarlı olmasıyla birlikte Sakin Şehir Hareketini doğal çevreye zarar verecek türden bir uygulama olarak görmediği ileri sürülebilir. Çevresel kaygının, Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide bir etkisinin olmamasının nedeni bu sonuca dayandırılabilir.

Yerel halkın Sakin Şehir Hareketini doğal çevreye zarar verecek türden bir uygulama olarak görmemesi Sakin Şehir Hareketinin ilkeleri arasında yer alan eğitim ve farkındalık çalışmalarının yerel yönetim tarafından yerel halka yeterli düzeyde aktarıldığına da işaret etmektedir. Katılımcı politikaların önemsendiği bu uygulamada yerel halkın bu türden olumlu bir algıya sahip olması hareketin yaygınlaşması ve amacına hızla ulaşması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmada Ekonomik Etki boyutun harekete verilen destek üzerinde bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşıldığında yukarıda bahsedilmiştir. Buradan hareketle yerel yönetimlerin Sakin Şehir Hareketinin ekonomik etkilerini yerele daha fazla hissettirecek türden eğitim ve farkındalık politikaları veya gerçek yatırımları hayata geçirmesi gerektiği bir öneri olarak ortaya atılabilir. Bu hareketin ekonomik açıdan da fayda sağlayacağını farkedilmesi kadın girişimcilerin ekonomik hayata katılması ve gençlerin büyük şehirlere göç etmesinin önüne geçilmesi gibi yerele önemli türden katkılar sağlayacaktır. Ek olarak yerel halkın bu harekete ilişkin desteği daha güçlü ve etkili bir şekilde sağlanabilecektir.

Sakin Şehir Hareketine yönelik algı ile bu hareketi desteklemeye yönelik tutum arasındaki ilişkide mevcut araştırmadaki gibi sürekli değişkenlere ek olarak eğitim ve gelir durumu, yaş ve cinsiyet gibi kategorik değişkenler de ele alınarak düzenleyicilik rolü üzerinden etki analizleri yapılabilir. Böylece Sakin Şehir Hareketinin yerel halk üzerindeki etkilerinin farklı yönlerden ortaya çıkarılması ve yerel yönetimler için daha etkili politikaların geliştirilmesi mümkün olacaktır.

Kaynakça

- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 1(2), 1-34.
- Arslan, F. (2017). Türkiye’de sürdürülebilir yerel kalkınmada yeni bir yönetim ve şehir anlayışı: Cittaslow (sakin şehir) hareketi. M. Güler, ve M. Turan (Ed.), *Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar* (s. 248-263). İstanbul: Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları.
- Coşar, Y. (2013). Yavaş şehir (Cittaslow) olgusunun turist davranışları ve yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algısına etkileri. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Coşar, Y. (2019). Yavaş şehir–sürdürülebilir turizm paradoksu üzerine eleştirel bir bakış. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5(1), 40-50.
- Çakıcı, A. C., Yenipınar, U. ve Benli, S. (2014). Yavaş Şehir Hareketi Seferihisar halkının tutum ve algıları ile yaşam doyumları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11 (3), 26-41.
- Çalışkan, U., ve Tütüncü, Ö. (2008). Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri ve Kuşadası İlçesi Uygulaması. IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, (s. 806-824). Antalya.
- Çiçek, D., ve Sarı, Y. (2018). Yerel halkın turizme olan desteği Türkiye’deki Sakin Şehirler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 185-196.
- Doğan, S., Yücel Güngör, M., ve Ömüriş, E. (2022). Çevresel bilgi, çevresel farkındalık ve çevresel kaygının çevre dostu otelde kalma niyeti üzerindeki etkisi: su ve atık yönetimi teknolojilerinin rolü. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(1): 73-86.

- Erul, E. & Uslu, A. (2022). Yerel halkın turizm gelişmelerini destekleme niyeti: Manavgat örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(1), 610-626.
- Fornell, C.ve Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50.
- Hair, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C.M. ve Sarstedt, M. (2017). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*, (2nd Ed.), Sage Publications.
- Henseler, Jörg, Christian M. Ringle, ve Marko Sarstedt. 2015. A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the academy of marketing science*. 43(1), 115–135.
- Jung, T. H., Ineson, E., ve Miller, A. (2014). The slow food movement and sustainable tourism development: A case study of Mold, Wales. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 8(4), 432-445.
- Karadeniz, C. B. (2014). Sürdürülebilir turizm bağlamında sakin şehir Perşembe. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(29), 84-107.
- Kement, Ü. (2018). Çevresel kaygı ve algılanan ahlaki yükümlülüğün yeşil otelleri ziyaret etme niyetine etkisinin incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5 (2), 203-214.
- Kozak, M. (2021). *Bilimsel araştırma: tasarım, yazım, ve yayım teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Malhotra, N. K. (2010). *Marketing research: An applied orientation* (6. Baskı). New Jersey: Prentice Hall.
- Mayer, H., ve Knox, P. (2006). Slow Cities: Sustainable places in a fast world. *Journal of Urban Affairs*, 28(4), 321–334.
- Miele, M. (2008). Cittaslow producing slowness against the fast life space and polity. *Space and Polity*, 12(1), 135-156.
- Okumuş, F., Köseoğlu, M.A., Chan, Eric., Hon, A., Avcı, U. (2019). How do hotel employees' environmental attitudes and intentions to implement green practices relate to their ecological behavior?. *Journal of Hospitality and Tourism Management* 39 (2019) 193–200.
- Özaltın Türker, G., & Türker, A. (2014). Yerel halkın turizm etkilerini algılama düzeyi turizm desteğini nasıl etkiler dalyan destinasyonu örneği. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(1), 181-98.
- Radstrom, S. (2011). A place sustaining framework for local urban identity an introduction and history of cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.
- Sarstedt, M., Ringle, C., & Hair, J. (2017). *Partial Least Squares Structural Equation Modeling*. *Handbook of Market Research*. Cham.: Springer International Publishing.
- Şenel, P., Kalyoncu, M. ve Demiral, G. N. (2022). Turist Rehberleri Rollerinin Yerel Mutfak Kültürü Bağlamında İncelenmesi (Examining the Roles of Tour Guides' in the context of Local Cuisine). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(2), 918-943.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı). New Jersey: Pearson.
- Tören, E., Kozak, N. ve Demiral, G. N. (2012). Eskişehir'in kültürel miras varlıklarının korunmasında kamu kurumlarının rolü. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 69-88.

İnternet Kaynakları

- [www.cittaslow.org](http://www.cittaslow.org/content/charter). <http://www.cittaslow.org/content/charter>. (Erişim Tarihi: 06.08.2022).
- www.cittaslowturkiye.org. (Erişim Tarihi: : 06.08.2022).